NN 7/2021 (27.1.2021.), Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za operatera sustava poravnanja, te minimalnim standardima koji se primjenjuju na sustav upravljanja rizicima i informacijski sustav tog operatera

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

156

Na temelju odredbi članka 536. stavka 7. Zakona o tržištu kapitala (»Narodne novine« broj 65/2018 i 17/20), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na sjednici Upravnog vijeća 21. siječnja 2021. donosi

PRAVILNIK

O ORGANIZACIJSKIM ZAHTJEVIMA ZA OPERATERA SUSTAVA PORAVNANJA, TE MINIMALNIM STANDARDIMA KOJI SE PRIMJENJUJU NA SUSTAV UPRAVLJANJA RIZICIMA I INFORMACIJSKI SUSTAV TOG OPERATERA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom detaljnije propisuju uvjeti koje operater sustava poravnanja iz članka 536. stavka 1. točke 2. Zakona o tržištu kapitala (dalje: operater sustava poravnanja) mora ispunjavati vezano za organizacijske zahtjeve, minimalne standarde upravljanja rizicima, minimalne standarde informacijskog sustava, koji obuhvaćaju i mjere za osiguranje kontinuiteta poslovanja.

Definicije

Članak 2.

(1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. *Zakon* je Zakon o tržištu kapitala.

2. *Hanfa* je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga.

3. *Uredba (EU) br. 909/2014* je Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012 (Tekst značajan za EGP) (SL L 257, 28. 8. 2014.)

4. *Uredba (EU) br. 648/2012* je Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (Tekst značajan za EGP) (SL L 201, 27. 7. 2012.)

5. *Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 909/2014* je Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012

6. *vrijednosni papiri* su prenosivi vrijednosni papiri i ostali financijski instrumenti iz članka 3. točke 24. ovoga Zakona.

(2) Ostali pojmovi upotrijebljeni u ovome Pravilniku imaju isto značenje kao u Zakonu odnosno u Uredbi (EU) br. 909/2014.

Podnošenje zahtjeva za odobrenje vođenja ili upravljanja sustavom poravnanja

Članak 3.

(1) Zahtjev za odobrenje za vođenje ili upravljanje sustavom poravnanja iz članka 536. stavka 1. točke 2. Zakona podnose Hanfi osnivači odnosno članovi uprave društva na koje se zahtjev odnosi.

(2) U zahtjevu za izdavanje odobrenja iz stavka 1. ovoga članka mora biti naznačeno koje djelatnosti iz članka 536. stavka 1. točke 2. Zakona, društvo namjerava obavljati te za koje vrste vrijednosnih papira. Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stavka 1. ovoga članka mora sadržavati dokumentaciju koja je potrebna za procjenu ispunjavanja uvjeta iz članka 536. stavka 3. do 6. Zakona, kao i uvjeta iz ovog Pravilnika.

(3) Društvo je dužno, prije uključivanja vrijednosnih papira koji nisu sadržani u već izdanom odobrenju za rad u sustav poravnanja iz članka 536. stavka 1. točke 2. Zakona, zatražiti od Hanfe proširenje odobrenja za rad.

(4) Hanfa može istodobno odlučivati o:

1. zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka,

2. zahtjevu za obavljanje usluga središnjeg depozitorija vrijednosnih papira u skladu s člankom 559. stavkom 2. Zakona, ako zahtjev podnose osnivači odnosno članovi uprave središnjeg depozitorija vrijednosnih papira,

3. zahtjevu kandidata za članove uprave društva na koje se zahtjev iz stavka 1. ovoga članka odnosi,

4. operativnim pravilima rada društva na koje se zahtjev iz stavka 1. ovoga članka odnosi.

(5) Hanfa će izdati odobrenje zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka, ako iz zahtjeva i priložene dokumentacije proizlazi da su ispunjeni uvjeti iz članka 536. stavka 3. do 6. Zakona kao i odredbe ovog Pravilnika.

(6) U odobrenju iz stavka 5. ovoga članka bit će navedene vrste vrijednosnih papira na koje se odnosi odobrenje za rad.

(7) Odobrenje za rad izdaje se na neodređeno vrijeme, ne može se prenijeti na drugu osobu i ne vrijedi za pravnog slijednika.

(8) Društvo kojem je izdano odobrenje za upravljanje sustavom poravnanja je dužno trajno ispunjavati uvjete pod kojima je odobrenje izdano.

(9) Društvo na koje se zahtjev iz stavka 1. ovoga članka odnosi mora dobiti odobrenje za rad prije upisa promjene djelatnosti društva u sudski registar.

Odgovarajuća primjena propisa

Članak 4.

(1) Na postupak izdavanja odobrenja iz članka 3. ovoga Pravilnika, proširenje i ukidanje tog odobrenja i nadzor nad operaterom sustava poravnanja, primjenjuju se na odgovarajući način odredbe Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 909/2014 i Zakona koje se odnose na središnji depozitorij.

(2) Kada poslove vođenja ili upravljanja sustavom poravnanja iz članka 536. stavka 1. točke 2. Zakona obavlja poslovni subjekt čije je osnovno poslovanje već uređeno propisima iz nadležnosti Hanfe na provođenje nadzora nad takvim subjektom nadzora se također primjenjuju odredbe zakona kojim je uređeno osnivanje i poslovanje takvih subjekata.

(3) Kada poslove vođenja ili upravljanja sustavom poravnanja iz članka 536. stavka 1. točke 2. Zakona obavlja poslovni subjekt čije je osnovno poslovanje već uređeno propisima iz nadležnosti Hanfe, Hanfa će kod procjene ispunjavanja uvjeta iz članaka 5. do 8., 13., te 20. do 23. ovoga Pravilnika, u obzir uzeti uvjete koje takav subjekt već ispunjava prema propisima koji uređuju njegovo osnivanje i poslovanje, te koje je Hanfa već ranije procjenjivala u postupku licenciranja takvog poslovnog subjekta.

I. ORGANIZACIJSKI ZAHTJEVI

Organizacijski uvjeti

Članak 5.

(1) Operater sustava poravnanja je dužan, uzimajući u obzir vrstu, opseg i složenost poslovanja:

1. uspostaviti, provoditi, održavati te redovito ažurirati, procjenjivati i nadzirati učinkovite postupke odlučivanja i organizacijsku strukturu u kojima se jasno i na dokumentirani način utvrđuju linije izvještavanja i dodjeljuju funkcije i nadležnosti

2. uspostaviti, provoditi, održavati te redovito ažurirati, procjenjivati i nadzirati postupke koji osiguravaju da su relevantne osobe upoznate s postupcima koje moraju poštivati za pravilno izvršavanje svojih dužnosti i odgovornosti

3. uspostaviti, provoditi i održavati primjerene mehanizme unutarnje kontrole, čija je namjena osiguravanje usklađenosti s odlukama i postupcima na svim razinama operatera sustava poravnanja

4. zapošljavati osobe s vještinama, znanjem i stručnošću koji su potrebni za izvršavanje dodijeljenih zaduženja i zadataka

5. uspostaviti, provoditi i održavati učinkovit sustav internog izvještavanja i priopćavanja informacija na svim relevantnim razinama operatera sustava poravnanja

6. uspostaviti, provoditi i održavati odgovarajuće administrativne i računovodstvene postupke, te sustav izrade poslovnih knjiga i financijskih izvještaja, kao i procedure i postupke vođenja i čuvanja poslovne dokumentacije koje će osigurati istinit i vjeran prikaz financijskog položaja operatera sustava poravnanja sukladno svim važećim računovodstvenim propisima

7. sastavljati, ažurno voditi i čuvati na način koji osigurava trajnost zapisa, evidencije svoga poslovanja i unutarnje organizacije, evidencije svih internih akata, kao i njihovih izmjena

8. osigurati da obavljanje višestrukih funkcija povjerenih relevantnim osobama ne sprječava te osobe da izvršavaju bilo koju od tih funkcija na ispravan, pošten i profesionalan način

9. ustrojiti, dokumentirati, primjenjivati i redovito održavati učinkovite mjere i postupke za nadzor i zaštitu informacijskog sustava i sustava za elektroničku obradu podataka, uključujući i mjere upravljanja rizicima koji proizlaze iz korištenja informacijskog sustava

10. uspostaviti i primjenjivati mjere za utvrđivanje sukoba interesa između interesa operatera sustava poravnanja i/ili njegovih članova, uprave i nadzornog odbora i/ili njegovih dioničara i/ili članova i javnog interesa za urednim poslovanjem sustava poravnanja, kao i mjere za utvrđivanje postojanja sukoba interesa kod članova uprave operatera sustava poravnanja zbog kojeg ne mogu ispunjavati svoje obveze i dužnosti pažnjom dobrog stručnjaka kao i kod članova nadzornog odbora operatera sustava poravnanja koji ne smiju biti u sukobu interesa u odnosu na ostale članove nadzornog odbora, članove uprave, više rukovodstvo i unutarnju kontrolu

11. uspostaviti mjere i postupke za sprječavanje nepovoljnog odražavanja sukoba interesa iz točke 10. ovoga stavka, na funkcioniranje sustava poravnanja kojim upravlja, posebice ako sukob interesa sprječava operatera sustava poravnanja pri urednom izvršavanju obveza propisanih Zakonom i ovim pravilnikom, propisima donesenim na temelju Zakona, drugim relevantnim propisima ili operativnim pravilima rada operatera sustava poravnanja (pravila i upute i ostala operativna pravila poslovanja)

12. uspostaviti i primjenjivati mjere i postupke koje će osigurati ispravno, neprekidno i učinkovito funkcioniranje sustava poravnanja odnosno osiguranja kontinuiteta poslovanja te primjenjivati primjerene i djelotvorne sigurnosne mjere za eventualne poremećaje u sustavu poravnanja

13. usvojiti, uspostaviti i primjenjivati transparentna i jednoznačna operativna pravila rada u skladu s člankom 536. stavkom 6. Zakona i postupke koji omogućuju korektno i uredno funkcioniranje sustava poravnanja iz članka 535. stavka 1. Zakona i kojima se utvrđuju objektivni kriteriji za njegovo djelotvorno funkcioniranje, uključujući i pristup sustavu poravnanja

14. uspostaviti i primjenjivati mjere koje olakšavaju nesmetano i pravodobno uspoređivanje podataka po sklopljenim pravnim poslovima s nematerijaliziranim vrijednosnim papirima, utvrđivanje rokova podmirenja tih pravnih poslova te izračun obveza za namiru, koji se provodi bez posredovanja središnje druge ugovorne strane.

(2) Operater sustava poravnanja je dužan primjerenim i proporcionalnim sustavima, sredstvima i postupcima osigurati neprekidan i redovit rad sustava poravnanja kojim upravlja.

(3) Kada operater sustava poravnanja izdvoji poslovne procese koji su bitni za njegovo poslovanje ili rad sustava poravnanja, on ostaje u potpunosti odgovoran za izvršenje svojih obveza vezanih uz upravljanje sustavom poravnanja, a izdvajanje poslovnih procesa ne smije imati za posljedicu:

1. ugrožavanje postupka poravnanja na način propisan Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona

2. promjenu uvjeta pod kojima je operateru sustava poravnanja izdano odobrenje za rad

3. promjenu uvjeta pod kojima operater sustava poravnanja upravlja sustavom poravnanja ili

4. nemogućnost nadzora Hanfe.

(4) Kada operater sustava poravnanja izdvoji poslovne procese koji su bitni za njegovo poslovanje u skladu sa stavkom 3. ovoga članka, dužno je:

1. te usluge uključiti u sustav unutarnje kontrole i

2. bez odgode izvijestiti Hanfu o namjeri i načinu izdvajanja poslovnih procesa.

(5) Operater sustava poravnanja je dužan ustrojiti funkciju unutarnje revizije, zaduženu za provjeru i nadzor učinkovitosti, pouzdanosti i sigurnosti sustava i postupaka operatera sustava poravnanja, uključujući sustav unutarnjih kontrola i sustav upravljanja rizicima.

(6) Unutarnja revizija dužna je minimalno jednom godišnje donijeti neovisno stručno mišljenje o učinkovitosti, pouzdanosti i sigurnosti sustava i postupaka iz stavka 5. ovoga članka.

(7) Uprava operatera sustava poravnanja dužna je mišljenje iz stavka 6. ovoga članka uzeti u obzir pri donošenju poslovnih odluka.

Članovi uprave i nadzornog odbora

Članak 6.

(1) Na članove uprave i nadzornog odbora operatera sustava poravnanja se u smislu članka 536. stavka 5. Zakona, primjenjuju na odgovarajući način odredbe članka 570. do 577. Zakona kao i pravilnici doneseni temeljem odredbi navedenih članaka.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i na članove upravnog odbora operatera sustava poravnanja na odgovarajući način.

(3) Operater sustava poravnanja je dužan bez odgode obavijestiti Hanfu o svim promjenama osoba iz stavaka 1. i 2., kao i o svim promjenama podataka iz zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad.

Čuvanje i pohrana podataka

Članak 7.

Operater sustava poravnanja je obvezan zaštititi podatke kojima raspolaže od neovlaštenog korištenja, izmjene i gubitka te na sigurnom mjestu čuvati dokumentaciju, i to najmanje pet godina. Podaci zabilježeni na elektroničkim medijima čuvaju se trajno.

Tajnost podataka

Članak 8.

(1) Operater sustava poravnanja je dužan čuvati kao poslovnu tajnu sve podatke koje vode u svom sustavu, te podatke koje vode o članovima svog sustava, bez obzira na to kako je do tih podataka došao.

(2) Operater sustava poravnanja je dužan internim aktom propisati podatke koji se smatraju poslovnom tajnom, kao i način korištenja tih podataka, osim kada je drugačije određeno odredbama Zakona i drugim primjenjivim propisima koji reguliraju povjerljivost podataka.

(3) Operater sustava poravnanja je ovlašten podatke iz stavaka 1. i 2. razmjenjivati s Hrvatskom narodnom bankom za potrebe izrade službene statistike vrijednosnih papira. Hrvatska narodna banka dužna je primljene podatke čuvati kao tajnu u smislu odredbi propisa kojim se uređuju položaj, prava i dužnosti Hrvatske narodne banke.

(4) Operater sustava poravnanja obvezan je na zahtjev Hanfe bez naknade dostaviti sve zahtijevane podatke i dokumentaciju koja s takvim podacima i dokumentacijom postupa sukladno propisima koji uređuju zaštitu tajnosti.

(5) Članovi uprave i zaposlenici operatera sustava poravnanja ne smiju biti članovi upravnih i nadzornih tijela društava koji su članovi u sustavu poravnanja kojim upravljaju.

Naknada za usluge operatera sustava poravnanja

Članak 9.

(1) Za usluge operatera sustava poravnanja plaća se naknada koju isti utvrđuje cjenikom.

(2) Operater sustava poravnanja je dužan donijeti cjenik iz stavka 1. ovoga članka, vodeći se jednakopravnošću položaja svih korisnika njegovih usluga i pod razumnim komercijalnim uvjetima.

(3) Cjenik operatera sustava poravnanja objavljuje se na internetskim stranicama operatera sustava poravnanja i o njegovu donošenju ili promjeni, operater sustava poravnanja pravodobno obavještava Hanfu i korisnike svojih usluga.

(4) Prijedlog cjenika operatera sustava poravnanja, kao i njihovih izmjena i dopuna, operater sustava poravnanja će dostaviti Hanfi najkasnije 30 dana prije njegova usvajanja te ga u istom roku učiniti dostupnim svim članovima, a pri njegovu donošenju operater sustava poravnanja će, razmotriti zaprimljene primjedbe i prijedloge članova, uz obrazloženje prihvaćenih i odbijenih primjedaba i prijedloga.

(5) Operater sustava poravnanja je obvezan na traženje Hanfe u razdoblju iz stavka 4. ovoga članka, dostaviti i dodatne podatke ako je to potrebno radi procjene opravdanosti predloženih odredbi cjenika ili izmjena i dopuna cjenika odnosno radi procjene je li prijedlog cjenika u skladu s uvjetima iz stavka 2. ovoga članka.

Članovi sustava poravnanja kojim upravlja operater sustava poravnanja

Članak 10.

(1) Članovi sustava poravnanja kojim upravlja operater sustava poravnanja mogu biti osobe koje su članovi burze, članovi MTP-a, članovi OTP-a i druge osobe ako ispunjavaju uvjete za članstvo.

(2) Operater sustava poravnanja je dužan donijeti transparentna pravila o članstvu koja se temelje na jednoznačnim i objektivnim kriterijima, a posebice pravila o primanju u članstvo, prestanku članstva, uvjete članstva, kao i prava i obveze članova.

(3) Operater sustava poravnanja je dužan Hanfu, bez odgode obavještavati o svakom novom članu i prestanku članstva te dostavljati obnovljen popis članova po svakoj takvoj promjeni.